

Zahraniční a bezpečnostní politika v amerických prezidentských volbách

Jakub El-Ahmadieh

Americké prezidentské volby mají v roce 2016 specifický charakter. Mnohem více než jednotlivá politická nebo ekonomická témata, na sebe strhávají pozornost skutečnosti, které by se za normálních okolností vyskytovaly na stránkách bulvárních deníků. Mnohem více informací tedy můžeme číst o zdravotním stavu Hillary Clintonové nebo o „boji s politickou korektností“, který vede Donald Trump, zatímco konkrétní realistické návrhy zůstávají v pozadí. Dalším problémem tohoto volebního roku je také poněkud nevyzpytatelná postava prezidentského kandidáta Trumpa, jehož prohlášení si jednak poměrně často odporují a jednak není možné realisticky určit, zda se jedná o skutečnou věcnou agendu nebo jde pouze o snahu zalíbit se určité cílové voličské skupině. V letošním volebním roce je to ale právě zahraniční a bezpečnostní politika, kterým se spolu s migrací dostává největší pozornosti. Bezpečnost a zahraniční politika jsou velkým tématem prezidentských voleb téměř pokaždé, ač jak v roce 2012, tak v roce 2008 je přehlušila témata daňová a ekonomická. Vzhledem k napjaté situaci ve světě, viditelnější hrozbě terorismu a diskutabilní rétorice Donalda Trumpa, se téma zahraniční politiky a bezpečnosti stalo nejdiskutovanějším tématem voleb USA.

Hillary Clintonová

Kandidátka aspirující na to být první ženou v Bílém domě není zahraničněpolitickým nováčkem. O zahraniční politiku jevila zájem už jako první dáma po boku Billa Clintona, aby svou politickou kariéru dotáhla o dvě desítky let později na pozici ministryně zahraničí. Hillary Clintonová reprezentuje svými názory určitou kontinuitu politiky současného amerického prezidenta charakterizovanou zejména zdůrazněním důležitosti NATO, nedůvěrou vůči Rusku a multilateralistickým přístupem. Ve vztahu jak k Rusku, tak k Číně je Clintonová ze zásady opatrná, protože je považuje za hráče, kteří postupují proti zájmům USA i v situacích, kdy spolu na konkrétním problému se Spojenými státy momentálně spolupracují. Na druhou stranu ale nelze tvrdit, že Clintonová bude pouze druhou verzí Baracka Obamy, a ač je podobností jistě celá řada, nejdeme mezi oběma politiky také mnoho podstatných odlišností. Ač by se v kontrastu s Trumpem mohlo zdát, že Clintonová je zahraničněpoliticky umírněným hráčem, není tomu tak. Americká média a odborníci ji v tomto kontextu často označují jako „multilateralistického jestřába“, tedy političku preferující multilaterální řešení a přístupy, ale zároveň velmi aktivní, až agresivní politiku posilující vedoucí roli Spojených států na celosvětové scéně. Sama Clintonová pak říká, že pokud svět nepovedou Spojené státy, vznikne nebezpečné vakuum.

Na rozdíl od svého oponenta je Clintonová jak pro voliče, tak pro odborníky dobře čitelným politikem. Na základě jejího dosavadního působení v politice lze s vysokou mírou pravděpodobnosti určit, že Clintonová nepůjde daleko pro krátkodobé a ne příliš geograficky rozsáhlé užití síly, že její styl boje proti terorismu výrazně nezmění směr nastavený prezidentem Obamou (akce speciálních jednotek, cílené likvidace osob podezřelých z terorismu prostřednictvím dronů, atd.). Ve srovnání s Obamovou politikou lze také čekat celou řadu rozdílů, neboť prezidentská kandidátka je mnohem větší intervencionistka než současný prezident. Clintonová se ostatně mezi zastánce umírněné zahraniční politiky nikdy neřadila. Již v roce 2002 hlasovala jako senátorka za stát New York pro invazi do Iráku a ač toto hlasování v budoucnu několikrát zpochybnila, o necelých deset let později prokázala, že násilná změna režimu jí není cizí, když už jako členka administrativy Baracka Obamy byla silnou propagátorkou odstranění libyjského režimu Muammara Kaddáfího. Stejně tak byla Clintonová zastánkyní tvrdšího postupu vůči syrskému režimu prezidenta Assada na sklonku svého působení ve vládě v roce 2012. V rámci Obamovy administrativy tedy Hillary Clintonová platila spíše za jestřába

a představovala určitou protiváhu mnohem umírněnějšímu prezidentovi. Sama Clintonová nicméně tvrdí, že, vzhledem k jejím rozsáhlým zkušenostem, měl Obama velmi vysoké mínění o jejím zahraničněpolitickém úsudku a často na něj spoléhal, což nemusí být, vzhledem k Obamově zahraničněpolitické nezkušenosti v době nástupu do úřadu, daleko od pravdy.

Donald Trump

Na rozdíl od své oponentky je Trump politickým nováčkem. Zahraniční politika je přitom oblastí, kde se předchozí zkušenosti mohou projevit nejcitelněji. Spíše než konkrétní návrhy změn politik a strategií, přistupuje Trump k agendě zahraniční a bezpečnostní politiky stylem silných prohlášení k nahodilým tématům. Svými zjednodušujícími a obecnými výroky Trump jednak láká méně vzdělané radikálnější voliče a jednak děsí zahraničněpolitické experty ve Spojených státech i jinde ve světě. V reakci na Trumpovy výroky vzniklo několik iniciativ, které upozorňují na to, že Trump není schopen být vrchním velitelem amerických ozbrojených sil, ani vést Spojené státy na světové scéně. Proti Trumpově kandidatuře a výrokům v tomto ohledu protestovali například američtí veteráni i celá řada zahraničněpolitických expertů včetně těch dlouhodobě pracujících pro Republikány, kteří se povětšinou shodnou na tom, že Trump (alespoň doposud) působí velmi nevyzpytatelným dojmem a na rozdíl od Clintonové u něj nelze předvídat jeho případné kroky v prezidentské funkci, ani z jeho předchozích politických aktivit a příliš ani z jeho předvolebních výroků, které mnohdy postrádají kontakt s realitou nebo by při reálné implementaci znamenaly naprosto radikální zvrát současného směřování Spojených států.

Každopádně i u Trumpa lze samozřejmě vysledovat určité zahraničněpolitické tendence, které vycházejí z jeho postojů k jednotlivým tématům. Na rozdíl od Clintonové se Trump zatím profiluje jako unilateralista se sklony k návratu k izolacionistickým myšlenkám. Trump se staví negativně k alianční spolupraci, což prokazuje pravidelnými slovními výpady vůči NATO a spojencům v něm sdruženým, a jako unilateralista se projevil také svou hlasitou podporou Brexitu a kritikou Evropské unie. Další úroveň, na které se Trump profiluje, je velmi radikální „jestřábí“ přístup k řešení krizí a problémů, kterým mohou Spojené státy v budoucnu čelit. Trump je zastáncem přístupu nepřilíšného vyjednávání, které by mělo být nahrazeno užitím síly. Kritizoval tak kupříkladu Obamovu dohodu s Íránem nebo údajně „příliš politicky korektní“ boj s terorismem, když na konci loňského roku prohlásil, že ke zničení teroristické organizace ISIS by pomohlo zabíjet rodiny teroristů.

Dle dosavadních vyjádření si Trump příliš nepotrpí na spolupráci a dodržování dohod, kromě dohody s Íránem by anuloval také dohody, které uzavřel Obama s Kubou, včetně zrušení amerického embarga, a ani spojenecké závazky v rámci NATO by údajně nerespektoval v současné formě. Naopak za špatnou považuje Trump opatrnou strategii vůči Rusku, když se domnívá, že Američané by měli více spolupracovat s ruským prezidentem Putinem. Někteří komentátoři dokonce naznačují, že Trump je Putinem do určité míry fascinován a že v prezidentském úřadě by zřejmě nasadil vůči Rusku výrazně přátelštější kurz.

Hlavní témata kampaně

Jak již zaznělo výše, letošní průběh kampaně má mírně bulvární nádech, takže i přes zahraničněpolitickou nezkušenost realitního magnáta jsou to právě Trumpovy výroky, které až příliš často určují „nosná“ témata, o kterých bude v kampani řeč. Vzhledem k jeho častým výpadům proti muslimům a komentářům o potřebě tvrdšího postupu vůči terorismu se témata zahraniční a bezpečnostní politiky v letošní kampani z velké části slila dohromady a není mezi nimi jasně formulovaná hranice. Postoje kandidátů k nejdiskutovanějším tématům v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky obsahuje následující seznam:

Rusko

Clintonová je v otázce případné spolupráce s Ruskem velmi opatrná. Vladimira Putina označila za tyrana, kterému je třeba se postavit, jinak si vezme, co bude chtít. Ani spolupráci v oblasti boje proti terorismu Clintonová příliš nepodporuje, když tvrdí, že Putinovo Rusko je připraveno takovou spoluprací vždy obracet ve svůj prospěch a proti americkým zájmům. Trump je k Rusům výrazně smířlivější. Tvrdí, že Putin je rozumný politik, který s Američany nespolupracuje, protože (dle Trumpa oprávněně) nerespektuje prezidenta Obamu. Kdyby prý měl Putin v Bílém domě důstojný protějšek (rozuměj Trumpa), byl by spolupráci otevřenější a Rusko i Spojené státy by z ní profitovaly zejména v oblasti boje proti terorismu, kde mají Američané a Rusové podle Trumpa stejné zájmy. V červenci 2016 způsobil Trump velkou kontroverzi, když během jednoho ze svých vystoupení vyzval Rusko, aby se nabouralo do e-mailu Clintonové, čímž pobouřil politiky napříč politickým spektrem.

“I will stand shoulder to shoulder with our European allies and push back and deter Russian aggression in Europe and beyond, and increase the costs to Putin for his actions.”¹ Hillary Clinton

“I believe an easing of tensions, and improved relations with Russia – from a position of strength only – is possible, absolutely possible. Some say the Russians won’t be reasonable. I intend to find out.”² Donald Trump

Čína

V názorech na Čínu jako hrozbu pro Spojené státy panuje mezi Trumpem a Clintonovou určitá shoda. Trump se do Čínanů opírá zejména kvůli jejich ekonomické politice, manipulaci s měnou a kritizoval také přijetí Číny do Světové obchodní organizace, když tento krok označil za největší krádež pracovních míst v dějinách. Clintonová Čínu kritizuje konstantně za její lidskoprávní politiku a upozorňuje také na nekalé praktiky, jako jsou krádeže obchodních tajemství, hackerské útoky atd., tedy hrozby, kterým Spojené státy ze strany Číny čelí ve vzrůstajícím počtu. Oba kandidáti pak zmiňují také problematické vojenské chování Číny v Jihočínském moři. Jako u většiny dalších témat, i v případě růstu čínského vojenského potenciálu Trump toto téma využil ke kritice administrativy prezidenta Obamy.

¹ Hillary Clinton. “National Security”. www.hillaryclinton.com, dostupné z <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

² “Transcript: The Donald Trump’s Foreign Policy Speech”. The New York Times, 27. dubna 2016, dostupné z http://www.nytimes.com/2016/04/28/us/politics/transcript-trump-foreign-policy.html?_r=0.

“Countries like Russia and China often work against us. Beijing dumps cheap steel in our markets. (...) So I know we have to be able to both stand our ground when we must, and find common ground when we can.”³ Hillary Clinton

“Now they’re going militarily. They’re building a military island in the middle of the South China Sea. A military island. Now, our country could never do that because we’d have to get environmental clearance, and the environmentalist wouldn’t let our country - we would never build in an ocean. They built it in about one year, this massive military port. They’re building up their military to a point that is very scary. You have a problem with ISIS. You have a bigger problem with China.”⁴

Írán a Izrael

Americko-izraelské vztahy během Obamova prezidentství ochladly. Kromě vzájemných antipatií mezi izraelským premiérem Netanjahuem a prezidentem Obamou je na vině zcela jistě také jaderná dohoda s Íránem, kterou došlo k propojení problematiky amerických vztahů s Íránem a Izraelem. Izraelsko-americké vztahy jsou přitom důležitým tématem každých voleb, a to vzhledem k vlivu proizraelské lobby v USA.

Clintonová byla jako ministryně zahraničí zpočátku propagátorkou sankcí proti Íránu, ale nakonec to bylo ještě za její působnosti v úřadě, kdy začala vyjednávání, která později vyústila právě ve zmíněnou jadernou dohodu z roku 2015. Clintonová je tedy zastáncem dohody, ač se k některým jejím ustanovením také v minulosti vyjádřila kriticky. Sama říká, že dohoda samozřejmě není perfektní, ale je tím nejlepším, čeho bylo možné dosáhnout. Naopak Trump se v otázce jaderné dohody s Íránem drží tvrdé republikánské linie. Podle něj je dohoda nebezpečná, pro Spojené státy nevýhodná, umožní Íránu lépe financovat terorismus a ohrožuje Izrael. Také Trumpova rétorika ve vztahu k Izraeli se drží tradičního republikánského směru, když hájí v podstatě bezpodmínečnou podporu Izraele a označuje ho za největšího amerického spojence. Clintonová není ve svých vyjádřeních tak jednoznačná, nicméně ráda odkazuje na více než 25 let trvající historii svých vztahů vůči Izraeli a také označuje Izrael za jednoho z největších amerických spojenců.

“We may not have always agreed on every detail, but we’ve always shared an unwavering, unshakable commitment to our alliance and to Israel’s future as a secure and democratic homeland for the Jewish people.”⁵ Hillary Clinton

“When I become president, the days of treating Israel like a second-class citizen will end on day one.”⁶ Donald Trump

---

³ Katie Reilly. “Read Hillary Clinton’s Speech on Donald Trump and National Security”. The Time, 2. června 2016, dostupné z <http://time.com/4355797/hillary-clinton-donald-trump-foreign-policy-speech-transcript/>.

⁴ “Donald Trump Transcript: ‘Our Country Needs a Truly Great Leader’”. Wall Street Journal, 16. června 2016, dostupné z <http://blogs.wsj.com/washwire/2015/06/16/donald-trump-transcript-our-country-needs-a-truly-great-leader/>.

⁵ Ryan Teague Beckwith. “Read Hillary Clinton’s Speech to AIPAC”. The Time, 21. března 2016, dostupné z <http://time.com/4265947/hillary-clinton-aipac-speech-transcript/>.

⁶ Andrew Rafferty. “Donald Trump Pledges Commitment to Israel in Uncharacteristically Scripted Speech”. NBC News, 21. března 2016, dostupné z <http://www.nbcnews.com/politics/2016-election/donald-trump-pledges-commitment-israel-uncharacteristically-scripted-speech-n542951>.

Boj proti terorismu, obranná politika, ISIS, Irák

Jedná se vlastně o několik spolu souvisejících samostatných témat, neboť boj proti terorismu v americkém prostředí představuje celou řadu dílčích problémů, jako jsou například otázky mučení osob podezřelých z terorismu (tzv. enhanced interrogation techniques), targeted killings, otázka základny a věznice Guantánamo, výdaje na obranu nebo programy agentury NSA zasahující do soukromí amerických občanů.

Jak zřejmě vyplývá z již uvedeného, Donald Trump má na většinu výše uvedených témat poměrně jednoduše definovaný názor doprovázený silnými prohlášeními, takže do této tematické oblasti spadá hned několik z jeho nejkontroverznějších výroků. Kromě již zmíněného návrhu na fyzickou likvidaci rodin teroristů a výroku, dle kterého by dočasně zakázal muslimům vstup do USA, se Trump vyslovil také pro zachování sporných výslechových technik CIA a pro zachování zvýšeného dohledu agentury NSA nad soukromím Američanů pro účely boje proti terorismu. Trump je také odpůrcem snižování rozpočtových výdajů na obranu a minimálně v počátečních fázích kampaně byl také velkým zastáncem pozemní vojenské operace proti Islámskému státu v Sýrii. Naopak až překvapivě kritický byl Trump k americké invazi do Iráku, když prohlásil, že to byla velká chyba (ač ji původně také sám podporoval), která způsobila destabilizaci Blízkého východu. Obecně je téma terorismu, boje proti němu a s tím související agenda doménou silných Trumpových prohlášení, na kterých nepochybně získává určitou část radikálně smýšlejících amerických voličů.

Clintonová je ve svých vyjádřeních k tomuto tématu střízlivější. Ač je oprávněně považována za většího politického jestřába než prezident Obama, je pravděpodobné, že jako prezidentka by se držela obdobné politiky, čemuž se nelze divit, když ji minimálně v první části Obamova pobytu v úřadě sama pomáhala nastavovat a vytvářet. Clintonová odsoudila většinu Trumpových výroků a zejména ten zapovídající muslimům vstup do USA označila za neamerický. Trumpovy návrhy a program v této oblasti vidí jako nerealistické a příliš postavené na síle, v čemž jí ostatně dává za pravdu i celá řada republikánských bezpečnostních expertů (padesátka z nich vydala společné prohlášení, kde tvrdí, že Trump jako prezident by byl pro Spojené státy nebezpečný). V tomto duchu označila za nesmyslný Trumpův návrh na pozemní invazi proti ISIS i jeho návrhy na zachování mučení osob podezřelých z terorismu. Clintonová prosazuje vytvoření bezletové zóny nad Sýrií, krok, který by velmi poškodil vojenské ambice Assadova režimu a je také zastávkyní rozšíření leteckých útoků proti ISIS na území Iráku a Sýrie. Pokud bude prezidentkou Hillary Clintonová, dá se očekávat, že zachová většinu Obamových politik, přičemž se bude v některých otázkách zasazovat o tvrdší přístup vůči bezpečnostním hrozbám. Co nastane, pokud se stane prezidentem Donald Trump, je v tuto chvíli velice obtížné odhadnout, dá se ale očekávat, že by zřejmě nenaplnil vše, co nyní v rámci předvolební kampaně předdesílá.

"Today we can say again in a loud and clear voice, the United States should never condone or practice torture anywhere in the world. (...) America is at our best when our actions match our values."⁷ Hillary Clinton

"Well, we have to be strong. You know, they don't use waterboarding over there. They use chopping off people's heads. They use drowning people. I don't know if you've seen with the cages where they put people in cages and they drown

---

⁷ Anne Gearan. "Clinton: U.S. 'should never condone or practice torture'". The Washington Post, 16. prosince 2014, dostupné z https://www.washingtonpost.com/politics/clinton-us-should-never-condone-or-practice-torture/2014/12/16/3fefb782-8544-11e4-9534-f79a23c40e6c_story.html.

them in the ocean and then they lift out the cage. And we're talking about waterboarding. We have to be tough."⁸ Donald Trump

NATO

Na mezinárodní scéně vzbudily negativní ohlasy také Trumpovy výroky na téma severoatlantické spolupráce a jeho podpora Brexitu. Jak již bylo zmíněno výše, Trump se profiluje jako unilateralistický izolacionista, takže očekávat od něj silné závazky vůči trvajícím spojenectvím by asi nebylo na místě. Vzhledem k rostoucí ruské agresii ve východní Evropě vyvolávají Trumpovy výroky velké obavy například u pobaltských států. Trump kritizuje koncepci NATO hlavně z toho důvodu, že většinu materiální a finanční zátěže nesou Spojené státy a říká, že pokud Evropa nebude ochotná na svou obranu přispívat rovným dílem, bude se muset obejít bez pomoci Spojených států. Trumpovi se nelíbí ani protiruské zaměření NATO, když říká, že Rusko není hrozbou a že je třeba se věnovat boji proti terorismu.

Naopak Clintonová je zastáncem severoatlantické spolupráce. Oceňuje americké spojence za podporu v mezinárodních operacích a považuje NATO za důležitou součást celosvětového bezpečnostního konceptu, což je samozřejmě způsobeno odlišným postojem k Rusku a tomu, zda Rusko představuje, nebo nepředstavuje bezpečnostní hrozbu. Clintonová vyjadřuje dlouhodobě obavy, že úpadek NATO by vedl k neúměrnému posílení Ruska na úkor amerických spojenců v Evropě. Clintonová se na rozdíl od Trumpa staví za aktivní americkou účast v případech, že bude některý ze severoatlantických spojenců ohrožen.

"NATO (...) is one of the best investments America has ever made, from the Balkans to Afghanistan and beyond, NATO allies have fought alongside the United States, sharing the burdens and the sacrifices."⁹ Hillary Clinton

"If we cannot be properly reimbursed for the tremendous cost of our military protecting other countries (...) then yes, I would be absolutely prepared to tell those countries, 'Congratulations, you will be defending yourself.'"¹⁰ Donald Trump

Závěrem je nicméně nutné říci, že zvláště v případě Donalda Trumpa je třeba brát některé výroky s rezervou, neboť v nich často padají protichůdná vyjádření, jeden výrok zmírňuje nebo zостřuje dřívější slova atd. Postupem kampaně se Trump profiluje jako čím dál větší izolacionista a jeho zahraničněpolitická a bezpečnostní agenda patří mezi dalšími tématy mezi ty čitelnější, ač je to z větší části spíše z důvodu jednoduchosti jím navrhovaných řešení. Je třeba si také uvědomit, že rétorika předvolební kampaně je vždy radikálnější než reálná politika, kterou bude ten který kandidát prosazovat, pokud skutečně usedne v Bílém domě. Volby 2016 jsou přitom v tomto směru obzvláště problematické, protože se vymykají z dřívějších zvyklostí tím, že se do závěrečného souboje dostal v podstatě apolitický a antisystémový kandidát.

---

⁸ "This Week' Transcript: Donald Trump and Ben Carson". ABC News, 22. listopadu 2015, dostupné z <http://abcnews.go.com/Politics/week-transcript-donald-trump-ben-carson/story?id=35336008>.

⁹ Hillary Clinton. "Remarks on counterterrorism at Stanford University". www.hillaryclinton.com, 23. března 2016, dostupné z <https://www.hillaryclinton.com/post/remarks-counterterrorism-stanford-university/>.

¹⁰ "Transcript: Donald Trump on NATO, Turkey's Coup Attempt and the World". The New York Times, 21. července 2016, dostupné z http://www.nytimes.com/2016/07/22/us/politics/donald-trump-foreign-policy-interview.html?_r=0.

Slovníček základních pojmů a další zdroje

Enhanced Interrogation Techniques – anglický termín pro kontroverzní výslechové metody, které užívala v minulosti CIA v souvislosti s výslechem osob podezřelých z terorismu. Mezi nejpoužívanější praktiky patřilo simulované topení (tzv. waterboarding) a další formy mučení.

NSA Surveillance Program – soubor dřívějších nebo stále trvajících programů dohledu nad veřejným prostorem a zejména komunikací amerických občanů. Programy byly v drtivé většině zavedeny jako reakce na teroristické útoky 11. září a od té doby byly mnohokrát kritizovány pro přílišné narušování soukromí.

Targeted Killings – Útoky prováděné prostřednictvím dronů, případně speciálních jednotek, jejichž cílem je likvidace vysoko postavených teroristů nebo osob, které představují nebezpečí pro Spojené státy. Probíhají zejména na území Jemenu, Afghánistánu a Pákistánu a za dobu jejich existence byly zdrojem nejedné kontroverze. Jejich využívání vzrostlo během prezidentství Baracka Obamy.

Isolationism - v kontextu USA se jedná o koncept zahraniční politiky s orientací pouze na americký kontinent a odmítání jakéhokoliv zapojení do konfliktů v jiných částech světa, zejména v Evropě. Izolacionismus byl v USA naposledy silný v mezi-válečném období.

Unilateralism – v kontextu zahraniční politiky se jedná o jednostranný postup nebo agendu. Příkladem unilateralistického postoje je irácká invaze presidenta Bushe mladšího. Unilateralismus má v americké politice dlouho tradici, neboť už George Washington ve své známé řeči Farewell address varoval před uzavíráním aliancí.

Multilateralism – postup v zahraniční politice učiněný v rámci skupiny států, v rámci aliance atd. O tento přístup se ve své zahraniční politice snaží prezident Obama.

Vzhledem k tomu, že na rozsahu tohoto příspěvku není možné pokrýt všechna témata, doporučujeme pro další informace k volbám a důležitým volebním tématům následující weby:

<https://www.hillaryclinton.com/issues/>

<https://www.donaldjtrump.com/positions>

<http://fivethirtyeight.com/>

<http://graphics.wsj.com/elections/2016/donald-trump-hillary-clinton-on-foreign-policy/>

<http://2016election.procon.org/>

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

+420 224 813 460

www.amo.cz

info@amo.cz

Žitná 608/27, 110 00 Praha 1

www.facebook.com/AMO.cz

www.twitter.com/amo_cz

www.linkedin.com/company/amocz

www.youtube.com/AMOcz

Jakub El-Ahmadieh

Jakub El-Ahmadieh je analytikem Výzkumného centra AMO se specializací na Blízký východ a americkou zahraniční politiku.

jakub.elahmadieh@amo.cz

Briefing paper byl připraven v rámci projektu „2016 U.S. Presidential Debate Simulations“, který je podpořen Velvyslanectvím Spojených států amerických v České republice.